

Samarbete kräver samsyn

Vid en uppmärksammad lansering i Stockholm den 3–4 oktober fick Eat-Lancet-rapporten från 2019 en uppföljning. Med små förändringar förespråkar Eat-Lancet 2.0 samma växtbaserade diet som de gjorde i den första rapporten. De vill kraftigt minska såväl animalisk kost som djurhållning.

Med vetskap om att den första Eat-Lancet-rapporten från 2019 utgjorde grunden i arbetet med Livsmedelsverkets nya kostråd, finns anledning att se allvarligt på vad Eat-Lancet 2.0 kan komma att betyda framåt för svenskt lantbruk.

STORT INFLYTANDE

Rapporten ”Nordic food systems for improved health and sustainability”, beställdes av Livsmedelsverket som ett förarbete till de nya nordiska kostrekommendationerna. Ni hittar den om ni söker på rapportens namn, den finns på www.stockholmresilience.org

Att rapporten är på engelska gör att få har läst den, men att författarna lade stor vikt vid Eat-Lancet framgår med tydlighet eftersom det nämns på i stort sett varje sida. Det är snart sju år sedan och nu ser vi hur inflytandet från Eat-Lancet präglar matsedlarna inom framför allt den offentliga sektorn. Rött kött är mer eller mindre bannlyst och servering av mjölkprodukter minimeras.

Ett veckointag av 350 g rött kött, allt inräknat (mjölkekquivalenter), som de nya kostråden säger, är inte långt från 250 g som Eat-Lancet föreslog, alltså en minskning med tre fjärdedelar jämfört med dagens konsumtion.

OREALISTISKT OCH DYRT

Den nya rapporten har liksom den gamla fått kritik för att den globala utgångspunkten inte tar hänsyn till lokala förutsättningar och traditioner. Denna ”planetära hälsodiet” är orealistisk och för dyr för stora delar av världens befolkning, samtidigt som den är otillräcklig och leder till näringsbrist.

I Sverige förutsätter vårt nordliga läge och jordbrukslandskapets struktur att vi har djur i livsmedelsproduktionen. Det är uppenbart hur illa rapporten passar våra förhållanden, vår livsmedelsstrategi och vår beredskap. Vidare är rapportens slutsatser om vad som ska ätas för klimatets skull, till stora delar ett resultat av att man tillämpar beräkningsnormer som endast ser till lantbrukets bruttoutsläpp. Kolinlagring i marken och metan som återbildas räknas inte.

NEDVÄRDERAR BÅDE MJÖLK OCH KÖTT

Med hänvisning till forskare och kunskap som finns inom etablerad klimatvetenskap, beslutades vid LRF:s stämma i år, att LRF ska verka för att tydliggöra just skillnaden mellan brutto- och nettoutsläpp. Som mjölkbonde är det mot bakgrund av bristande vetenskapligt stöd i rapporten och att den nedvärderar både mjölk och kött, svårt att se att något samarbete med Eat-Lancet skulle vara positivt.

Ändå är det just ett samarbete med Eat-Lancet som den globala mejerierorganisationen Global Dairy Platform (GDP) beslutat inleda. Det förkunnas på båda organisationernas hemsidor och Arla informerar sina medlemmar att de deltar med en person.

OLÄMPLIGT SAMARBETE

Anmärkningsvärt är att samarbetet inleds strax innan rapporten lanserades, vilket gör att varken GDP eller Arla har haft inflytande. Det märks ju i alla fall inte, och om de skulle ha haft inflytande, så är det ju ännu värre att rapporten ser ut som den gör.

Arla är ju också LRF-medlem och med stödet från riksförbundsstämman, så är samarbete olämpligt så länge Eat-Lancet kalkylerar med klimatgasernas bruttoutsläpp istället för nettoutsläpp.

Vi vill inte ha fler kostråd med neddragningar av kött och mjölk, ej heller påbud om att minska mjölkproduktionen och djurhållningen i Sverige. Därför är det lämpligare att motarbeta och bemöta, istället för att samarbeta med författare av den här typen av rapporter.

Styrelsen för Sveriges Mjölkbönder, Kent Carlsson

Fakta

Eat-Lancet är ett internationellt forskningsinitiativ som har tagit fram vetenskapliga kostrekommendationer för att uppnå en ”planetär hälsokost”. De rekommenderar bland annat kraftigt minskad konsumtion av rött kött, ökad konsumtion av baljväxter, frukt och grönsaker, samt en halvering av matsvinnet. Eat-Lancet är ett samarbete mellan tidningen The Lancet och Gunhild Stordalens stiftelse EAT. Huvudförfattaren av Eat-Lancet 2.0 är Johan Rockström, en av ordförandena för Eat-Lancetkommissionen.

Sveriges Mjölkbönder startades 2006 med syftet att öka lönsamheten och förbättra villkoren för svensk mjölkproduktion. Från och med juni 2019 ingår en prenumeration på Lantbrukets Affärer i medlemskapet och därmed lyfter tidningen de frågor som är relevanta för oss. På vår hemsida www.sverigemjolkbonder.se finns all information om oss.

ORDFÖRANDE
Claes Jonsson
070-301 09 31
bankebolet@gmail.com

VICE ORDFÖRANDE
Ulrik Isleborn
070-252 90 27
isarydab@gmail.com

SEKRETARIAT
Filippa Böckman Fribing
040-40 86 82
filippa@lime.nu

Ny debatt om Bovaer

Vid årsskiftet 2024–2025 infördes en ny lag i Danmark för att få ned metanutsläpp från mjölkkor. Metanutsläppet från det danska lantbruket ska ner med åtta procent. Kravet innebär att de danska mjölkbönderna antingen får betala en skatt per ko eller så måste de använda foderfett alternativt metanhämmande preparat.

Vad vi har förstått så behöver det vara så stora mängder foderfett att det inte är något egentligt realistiskt alternativ. Av den anledningen är metanreducerare det enda alternativet och då är Bovaer det som används mest.

RAPPORTER OM SKADEVERKNINGAR

Kravet är att användningen ska ske minst 80 dagar per år och detta sammanfaller även med de rekommendationer som företaget DSM Firmelich som tillverkar Bovaer har. Är detta en slump? Nästa år ska metanreducerare användas under hela året enligt lag. De flesta danska mjölkföretagarna började inte med Bovaer förrän den 1 oktober 2024. Men nu kommer information om skadeverkningsrapporter. Flera danska mjölkbönder har rapporterat att korna blivit sjuka efter att de har börjat använda Bovaer. Vissa kor har upplevt allvarliga problem, och i en del fall har de dött eller tvingats avlivas. En del rapporter tyder på att mjölkavkastningen minskar, särskilt hos kor i tidig laktation.

HÖGRE UTSLÄPP I FODERSTATEN

Från Sveriges Mjölkbönders sida har vi hela tiden ifrågasatt både agendan runt minskning av metan från våra kor till alla metanreducerande preparat. På vårt årsmöte hade vi en forskare från SLU som visade att ju mer gräs i foderstaten det finns, desto högre blev metanutsläppet. För att få mindre utsläpp är majs och spannmål bättre.

Detta innebär att ju mer ”naturlig” foderstat desto mer utsläpp av metan.

Betande djur släpper därmed ut mer metan än de som går på en intensiv stallfoderstat med mycket spannmål och proteinfoder.

UNDANTAG FÖR EKOLOGISKA KOR

Likaså är det, som i fallet med Danmark, märkligt att ekologiska besättningar är undantagna med hänvisning till att det inte är förenligt med de ekologiska principerna. De ekologiska principerna står därmed över lagen?! Detta trots att de ekologiska besättningarna släpper ut mer metan per kg mjölk. Dessutom är besättningar under 50 kor undantagna. Märkligt förfarande minst sagt.

SVÅRIGHETER MED UTFODRINGEN

Hur det blir med Bovaer-utfodringen nästa år i Danmark är en bra fråga. De har förvisso inte den svenska beteslagen men de besättningar som släpper ut korna på bete får ju stora svårigheter med att utfodra med Bovaer eftersom Bovaerinblandningen sker i fodret och inte får överdoseras.

Likaså är det ju svårt för de som inte använder sig av fullfoder. Hur ska inblandningen ske om gården inte har mixervagn? Det går ju inte att blanda metanreducerare i koncentrat eller färdigfoder eftersom givorna varierar med avkastningsnivån. Därmed får korna olika mängd Bovaer och effekten uteblir eller så blir det en överutfodring som är skadlig.

UPPMANING TILL BOJKOTT

Konsumentreaktionerna har heller inte låtit vänta på sig och från en del håll uppmanas det till bojkott av framför allt Arlas varor. Bovaer framstår alltmer som ytterligare ett sätt att tjäna pengar på klimathysterin. Lidande verkar framför allt korna i Danmark bli.

Vi hoppas att detta blir en väckarklocka för alla förtroendevalda inom våra mejerier att omedelbart upphöra med detta onödiga experiment med våra kors matsmältning.

Claes Jonsson, ordförande